

Exodus

Lekció: 1Pét. 2.1-10
Textus: 2Móz. 19.1-8

2006. nov. 26.
Gazdagrét

Isten tulajdon népe

A ma olvasott versek bemutatják az Úr szándékát azzal a néppel, amelyet megszabadított a fáraó halálos öleléséből. Láttuk, hogyan vezette őket a pusztában, hogyan mutatta meg hűségét újra és újra az elégedetlenkedő, lázadó, a rabszolgaságba visszavágyó népnek. Hallottunk Jetróról, aki Mózes bizonyágtételére figyelve maga is megvallotta hitét Izrael Istenében, majd pedig bölcs tanáccsal segítette Mózes feladatát. Izrael tovább vándorolt a pusztában, és megérkezett a Sínai hegyhez. Ezzel a fejezettel egy új szakasz veszi kezdetét Mózes 2. könyvében. A pusztai vándorlás folytatásáról legközelebb csak Mózes 4. könyvében olvasunk majd. Az Egyiptomból való szabadulás, majd a pusztai vándorlás történetét felváltja a szövetségekötés és a törvényadás leírása. Isten korábban nem tapasztalt módon jelenti ki magát a rabszolgaságból megszabadult népnek a Sínai hegyen, majd szövetséget köt Izraellel. Itt bomlik ki előttünk, hogy mire szabadította meg Isten Izraelt. Miért választ ki magának egy népet a sok közül? Mi a célja velük, mi lesz a jövőjük? Mit jelent Isten népének lenni ma? Miért vannak Istennek parancsolatai – egy olyan világban, amely figyelmen kívül hagyja, ha nem éppen nyíltan gúnyolja, sőt, gyalázza Isten törvényét? Hogyan tekintünk magunkra, kik vagyunk mi, akik Jézus Krisztusról neveztetünk keresztyénnek? Mire mutat a keresztség sákramentuma, pecsétje rajtunk, és mire táplál bennünket az úrvacsora? Kik vagyunk, hol a helyünk a világban? Mi Isten célja azzal a közösséggel, amely átélte a szabadulást? A mai bibliai rész alapján három mozzanatról kívánok beszélni, amelyek együttesen ezekre a kérdésekre adják meg a választ – nemcsak ott és akkor, hanem itt is, és ma is.

I. Amit Isten tett: sasszárnyon hordozott

Az első mozzanat Isten szabadításának felemlegetése. Mielőtt Isten bármilyen parancsolatot adna népének, rámutat arra, ami eddig történt: „*Ti láttátok, mit cselekedtem Egyiptommal, hogyan hordoztalak benneteket sasszárnyon, és hogyan hoztalak ide benneteket.*” A megtett út Isten munkája. A jelen élet, az hogy Izrael még mindig él, hogy szabad, egyedül Isten tetteivel magyarázható. Nincs más magyarázata, nincs más oka annak, hogy ez a nemrég még elnyomásban, szolgaságban, fiúcsesemőinek halálos ítélete alatt élő, hét napon át robotoló, az ünnepet nem ismerő nép most itt áll Isten hegyénél, arra készülve, hogy életreszóló találkozása legyen az Úrral.

Isten, mint anyamadár jelenik meg ebben a megfogalmazásban. A képet még jobban kibontja az 5Móz. 32.10-11, amely a következőképpen szól Isten és a pusztában vándorló nép kapcsolatáról:

*„Pusztá földön talált reá, kietlen, vad sivatagban.
Körülvette, gondja volt rá, óvta, mint a szeme fényét,
mint mikor a sas kirebbenti fészket, és fiókái fölött repdes,
kiterjesztett szárnyára veszi, evező-tollán hordozza őket.*

A védelem, a növekedés, az érés képe ez. Isten úgy támogatja, segíti népe életének kibontakozását, megszilárdulását, amint anyamadár óvja, őrzi, segíti szárnyaikat próbálgató fiókáit. Ha kell feléjük száll, hogy megvédje őket, ha szükséges, alájuk repül, hogy megóvja őket a zuhanástól. Isten szárnyainak árnyéka, mint a védelem és oltalom képe visszatérő motívuma a zsoltároknak is (Zsolt. 91.)

Az eddig megtett útról Istennek különös és erőteljes olvasata van: sasszárnyon hordoztalak benneteket. Vajon így emlékszik-e erre, így élte-e meg ezt Izrael? A csodákat, a szabadítást, a vöröstenegeri átkelést, a vándorlást, az éhezést, a szomjúságot, a fáradságot, a retteget... Vajon nincsenek-e közöttük olyanok, akik azt mondják: „Sasszárnyon hordoztál? Akkor miért e sok nyomorúság? Igen, szabadok vagyunk, de nem tudjuk, megérte-e ez nekünk. Itt vagyunk a pusztá közepén, bizonytalan a jövőnk, nincs országunk, nincs vagyunk, még csak házaink sincsenek.” És Isten azt mondja megfáradt népének: Sasszárnyon hordoztalak benneteket. Úgy gondoskodtam rólatok, mint anyamadár fiókáiról. Igen, a fiókákat is ki kell tuszkolni a fészkekből, ha eljön az ideje. Először ijesztő,

küzdelmes, fárasztó és nehéz. De én mindvégig veletek voltam. Én hordoztalak titeket, én hoztalak benneteket erre a helyre. És ti mindezt láttátok – átéltétek, ennek részesei voltatok. És most meglátjátok azt is, hogy mi célból cselekedtem mindezt. Itt és most valami új következik.

II. Amit Isten ígér: tulajdonom lesztek

„Most azért ha engedelmesen hallgattok szavamra, és megtartjátok szövetségemet, akkor ti lesztek az én tulajdonom valamennyi nép közül, bár enyém az egész föld.” A második mozzanat így kezdődik: *most azért*. Láttátok mit tettem eddig, *most azért* jól figyeljetek arra, amit mondok nektek. Isten bejelenti igényét Izraelre: az én tulajdonom lesztek valamennyi nép közül – ha megtartjátok szövetségem. Egy feltételes ígéret van előttünk. Nézzük először az ígéretet.

Tulajdonom lesztek, papok királysága és szent nép lesztek, mondja az Úr az Egyiptomból kiszabadított népnek. Bár az egész föld az enyém, ti az én értékes, különleges tulajdonom lesztek a népek között. Bár minden népnek Isten az alkotója és a gazdája, egyet kiválaszt magának, és ezt saját tulajdonának, különleges értékének, drága kincsének tartja. Mire szabadította meg őket? Mi a célja velük? Mi az értelme, a magyarázata egy kiválasztásának, ha minden az övé? Mit kezdünk azzal a kérdéssel, hogy csak nem gondoljátok, hogy egyesek fontosabbak Istennek, mint mások? Nem jogos-e azok felháborodása, aki tiltakoznak az ellen, hogy Isten egyesekkel kivételez, egyesekkel másképpen bánik?

Papok királysága, szent nép lesztek – folytatja az Úr. Mint királyság, mint ország papjaim lesztek. Az a feladatotok, hogy közöttem és a népek között közvetítők, közbenjárók legyetek. Az enyéim vagytok, drága tulajdonom, de enyém az egész föld. És éppen ezért lesztek képviselőim, közvetítőim, közbenjáróim minden nép felé. Szent nép lesztek. Elválasztva – nemcsak a többi néptől, mint akik hozzám tartoztok elsődlegesen, hanem elválasztva az én céljaimra. Enyém az egész föld, szeretem a népeket, kezemben tartom az egész világot, és célom van velük. Te leszel az eszközöm, Izrael, ti lesztek papjaim, ti lesztek a követeim, a küldötteim. Erre szabadítottalak meg benneteket, és ezért hordoztalak benneteket sasszárnyon a pusztában, és ezért hoztalak téged ide, a Sínai hegyhez, hogy szövetséget kössek veled. De ehhez egy valami elengedhetetlenül szükséges:

„Most azért, ha engedelmesen hallgattok szavamra, és megtartjátok szövetségemet...” ezzel az én vágyam és céloom megvalósul. Izrael, én népem, nem üzletről van szó, nem cseréről. Nem arról, hogy ha engedelmesek lesztek és megtartjátok parancsolataimat, cserébe az én tulajdonom lesztek, ennek minden kiváltságával és áldásával. Szövetségem nem üzleti szerződés, egyfajta „win-win” megállapodás, amellyel mindenki jól jár. Arra hívtalak el, hogy velem élő közösségben élj, hogy életedet útmutatásaim szerint rendezd, hogy szövetségemben megmaradj, hogy „hirdessétek nagy tetteit annak, aki a sötétségből az ő csodálatos világosságába hívott el titeket; akik egykor nem az ő népe voltatok, most pedig Isten népe vagytok, akik számára nem volt irgalom, most pedig irgalomra találtatok.” Ne próbálj jogot formálni rám úgy, hogy abból bárkit kizárnál. Ne gondold, hogy ha szövetségemet nem tartod meg, ha útmutatásaim, parancsolataim áthágod, semmibe veszed és lábbal tiprod, akkor is magabiztosan ismétélgetheted, hogy az Úr tulajdona vagy.

Láttátok, hogyan hordoztalak sasszárnyon. Most azért halljátok ígéretem és céljaim, valamint vegyétek komolyan a feltételt. Vajon mi válaszol erre a nép? Mit mondanak az Úrnak, Mózes, követe által? Mit jelent elfogadni az ígéretet és belépni a szövetségbe?

III. Amit a nép válaszolt: megtesszük

Isten missziói népe formálódásának harmadik mozzanata a nép válasza. Miután Mózes tolmácsolta a vezetőknek Isten ígét, azt olvassuk: „Az egész nép egy akarattal felelte: megtesszük mindazt, amit az Úr mondott.” Igen, az Úr szabadított meg bennünket az elnyomás hatalmából. Igen, ő hordozott minket sasszárnyon – még ha az eddig megtett út küzdelmes is volt gyakran. Igen, az Úr vezetett minket eddig, nem véletlenül bolyongunk az élet útvesztőiben. Igen, látjuk hatalmát és keze munkáját mindenben, ami velünk történt, és igen, akarunk tulajdona, papok királysága, szent nép lenni. Nehéz elhinni, hogy minket választott, hogy nem talált nálunk jobbat, hűségesebbet, erősebbet, bölcsőbbet, de nem tette. Megszólított, és készek vagyunk neki válaszolni. Szövetséget kínál,

engedelmességet követel, és mi hálatelt szívvel mondjuk neki: megteesszük mindazt, amit az Úr mondott. Készek vagyunk belépni szövetségébe, belévetni bizalmunkat, rábízni az életünket. Hálával és örömmel adjuk át magunkat az Úr egész világot szem előtt tartó céljainak.

Most, hogy az Úr szólt, igent mondunk arra, amit egy teológus így fogalmazott meg: „*Jézus Krisztusban kiválasztottnak lenni ... azt jelenti, hogy betagolódtunk Krisztus világmissziójába; hordozói lettünk Isten egész világra kiterjedő üdvözítő akaratainak; jelei és eszközei, első zsenéi az Isten által megáldott országnak, amely mindenki számára adott. ... Azt jelenti, hogy ... ez a sajtószerű emberi közösség... ez a furcsa, gyakran nevetséges közösség, amely olyan gyarló, olyan ostoba, és olyan végzetesen megalkuvó a világgal szemben ... hordozza Isten országának titkát a történelemben.*” (Lesslie Newbigin, *Evangélium a pluralista társadalomban*, 109-110)

Igen, kedves testvérek, ezek vagyunk mi. Sőt, elsősorban és mindent megelőzően vagyunk ezek, Isten választottai, akiket megszabadított, sasszárnyon hordozott, akikkel szövetséget kötött Jézus Krisztusban, akiktől azt várja, hogy engedelmességünkkel kapcsolódjunk bele üdvözítő munkájába. Mit jelent ma betölteni ezt az elhívásunkat? Mit jelent királyi papságként, szent nemzetként, Isten missziói népeként élni ma Magyarországon? Három területet kívánok megnevezni, amelyek meglátásom szerint döntő kihívást jelentenek számunkra.

Az egyik a felekezeti megoszlás és identitás kérdése. Ha Isten missziói népének vagyunk tagjai, elsődleges identitásunk nem lehet a felekezeti szembeállítva egy másik felekezettel. Elsősorban vagyunk krisztusiak, azaz keresztyének, elküldve minden emberhez és néphez, akik még nem ismerik az Urat, és csak másodsorban reformátusok. Ma Magyarországon nem lehet az elsődleges kérdés, hogy református, római katolikus, evangélikus, baptista, pünkösdistá-e valaki, csak az, hogy Krisztusé-e, vagy pedig nem az övé. Ha a felekezeti identitás az elsőrendű gondolkodásunkban és cselekvésünkben, akkor a többi felekezethez való viszonyunkra nézve, és nem az Istentől elidegenedett társadalom iránti küldetésünk fényében határozzuk meg önazonosságunkat. Azaz könnyen szem elől tévesztjük elsődleges küldetésünk. Mindez természetesen nem jelenti azt, hogy ne értékelnénk örökségünket, vagy nem ragaszkodnánk református hitvallásainkhoz. De Isten először hívott el bennünket papok királyságává és szent néppé a Krisztusban, és csak másodsorban történt mindez esetünkben a Magyarországi Református Egyházban.

A másik terület, ahol Isten népe – minden felekezet együtt! – hatalmas kihívás elé állítatik, az napjaink hihetetlenül éles és jelenleg feloldhatatlannak tűnő politikai megosztottsága. A jobboldal és baloldal közötti megosztottságban semmiképpen sem egyfajta politikai semlegességre, közömbösségre buzdítok bárkit is. De akár nagyon erős meggyőződéssel vagyunk, akár megpróbálunk nem tudomást venni a politikai eseményekről (lehet ilyen?), világosan kell látnunk, hogy ez az ige arra hív, hogy jobboldali vagy baloldali identitásunkat előzze meg és haladja meg az, hogy Krisztuséi vagyunk. Nem ragadhatunk le egyik oldal propagandájánál, nyelvezeténél, érveinél sem, mégoly jogos is legyen álláspontunk. Krisztusi identitásunkat, missziói elhívásunkat nem emésztheti fel, nem ölelheti magába a jelenlévő politikai erőter egyik oldala sem. (III. internetes fórum, amelyben a kormánnyal nem szimpatizáló, indulatos hangvételű hozzászólót azonnal rendre utasítanak annak nevében, hogy ha jobboldali, akkor keresztyén, ez esetben meg miért nem szelíd...). Hasonlóképpen krisztusi identitásunk, Isten parancsolatainak ismerete nem is lehet következmények nélkül politikai meggyőződésünkre nézve. Tegyük fel magunknak a kérdést: mit jelent számunkra Isten képviselőinek lenni egy politikailag megosztott világban? Hogyan lehetnénk itt és most Krisztus hiteles tanúi, az igazság és a megbékélés eszközei? Mit jelent ez a mindennapi kapcsolataimra nézve a munkahelyemen? Hogyan állok Isten és a másik ember elé indulataimmal? Nem lettem-e foglya a jelen világ érveinek, magyarázatának, és nem vesztettem el a lehetőségét annak, hogy Krisztust képviseljem mindenki előtt?

A harmadik terület, ahol át kell gondolni, hogy kik vagyunk, mint papok királysága, szent nép, az társadalmunk pénz-, karrier- és sikerközpontú volta. Vajon a mi életünk is feloldódik-e az ezek által megformált célokban? Vajon – bár segítségül hívtuk Jézus Krisztus, a szabadító nevét, bár megvalljuk, hogy sasszárnyon hordozott, bár hűséget fogadtunk szövetségéhez – életünk mozgatórugóit és irányát Isten kiválasztása, útmutatásai és céljai, vagy pedig e világ értékei adják? Egy mérce, amelyen megmérhetjük magunkat az, hogy mire neveljük gyermekeinket, mi a legfőbb vágyunk, ahova szeretnénk, hogy felnőve eljussanak? Megjelenik-e folyamatosan

gondolkodásunkban, beszédünkben, hogy azért kell folyamatosan maximálisan teljesíteni már a kisiskolában is, hogy majd jó állása, sok pénze legyen? Elgondolkodhatunk azon, hogy életünk előrehaladását, növekedését vagyunk, anyagi helyzetünk erősödésével mérjük-e (ha igen, most legtöbbször bajban leszünk...)? Vagy pedig sokkal inkább arra tekintünk, hogy milyen emberek lesznek a gyermekeink, hogy milyen minőségű a házasságunk, mennyire hitelesek az emberi kapcsolataink, mennyire hűen sáfárkodunk időnkkel, készségeinkkel, pénzünkkel – amit Istentől kaptunk? Ha papok királysága, Isten missziói népe vagyunk, életünket nem szívja fel, nem emészti magába a fogyasztói, az anyagi szemlélet. Ehelyett tudatosan beállunk Isten missziójába.

Láttátok, hogyan hordoztalak benneteket sasszárnyon. Halottátok, hogy az én választottaim vagytok, hogy engem éljeteztek bele ebbe a világba. Bejelentettem igényemet rátok, igen, éppen tirátok. Válaszoljatok hát a kérdésre: megteszitek-e mindazt, amit én parancsolok nektek? Ámen!